

Kine-Exakta 60 år

3. Del: Exakta 1950-1972

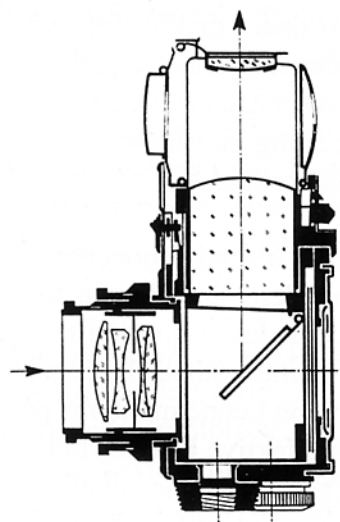
Svend Erik Jeppesen

Mens den vesttyske fotoindustri i årene lige efter 2. Verdenskrig stadig satsede på en videreudvikling af målesøgerkameraer, satsede de østtyske kameraproducenter derimod fra starten på det enøjede spejlreflekskamera. Kamera-Werkstätten Niedersedlitz fortsatte udviklingen af Praktiflex - fra 1949 omdøbt til Praktica. De forskellige modeller af dette kamera havde fast lysskaksøger helt frem til 1959. Den modsatte filosofi havde Zeiss Ikon Dresden, der i 1949 lancerede Contax S - det første SLR-kamera med fast indbygget prismesøger. I 1950 byggede Ihagee bro mellem de to kameratyper og lancerede Exakta Varex, verdens første SLR-kamera med udskiftelige søgere. På Exakta Varex, der lanceredes som "doppeltsystem-kameraet", kunne der, som det ses på billedet, efter behov monteres enten en lysskaksøger eller en prismesøger, der endog et par år senere suppleredes med en lupsøger. Med lanceringen af Exakta Varex var for alvor skabt betingelsen for den store tekniske og kommercielle succes, som Exakta-systemet oplevede især gennem 1950'erne.

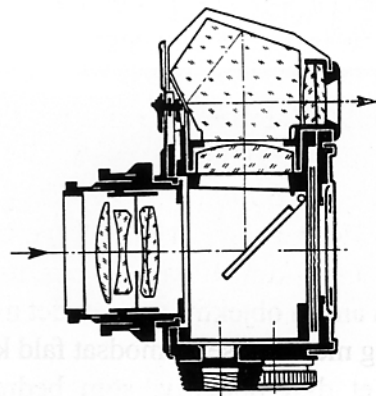
I de første produktionsserier af Exakta Varex bestod filmkanalen endnu af en påskruet blikplade, men fra november 1950 ændredes dette, således at filmkanalen nu blev en del af det støbte kamerahus, med en større nøjagtighed til følge. I marts 1951 skete der igen en række mindre konstruktionsændringer og samtidig genindførtes den helforkromning af kamerahuset, som også havde været benyttet på alle førkrigsmodellerne. Allerede i juni 1951 erstattedes Exakta Varex af modellen Exakta Varex VX, hvor den væsentligste nyskabelse var en aftagelig bagvæg og lanceringen af en bagvæg til plader.

Mange små og store nykonstruktioner bidrog på dette tidspunkt hver for sig til SLR-kameraets endelige gennembrud i forhold til målesøgerkameraet. Således introduceredes i 1952 den såkaldte

"Zeiss-Messlupe" - målelup eller snitbilledafstands måler. For at skelne den fra en almindelig matglasplade betegnedes den plankonvekse "matskive", der første gang blev lanceret i Kane-Exakta, normalt som en "Mattlupe" - matskivelup. En

Snit gennem Exakta Varex med lysskaksøger.

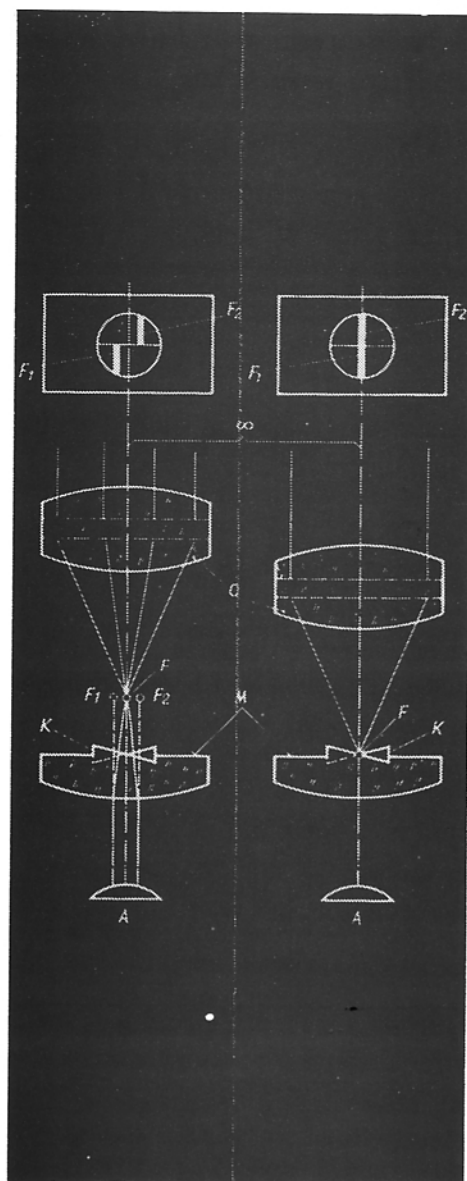

Snit gennem Exakta Varex med prismesøger.

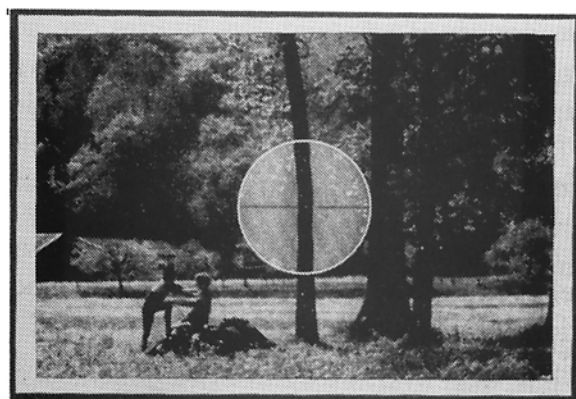
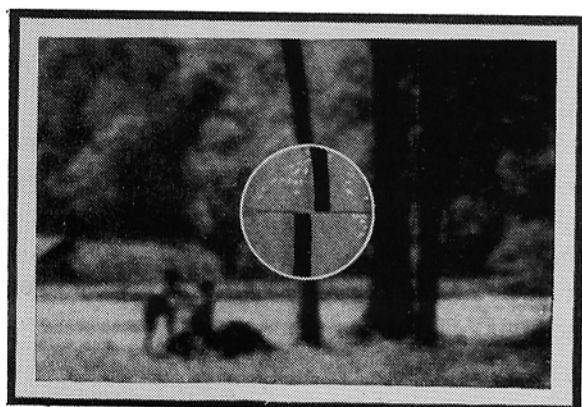
Messlupe er således en matskivelup, hvori der i midten, symmetrisk om en fælles lodret akse, er placeret to modsatstående glaskiler. Betragter man nu gennem denne snitbilledafstandsmåler et motiv med forkert objektivindstilling, ser man to forskudte delbilleder i søgeren (F_1 og F_2 på den viste figur). Hvis objektivet nu forskydes, således at motivet gradvist kommer i fokus, nærmer de to delbilleder sig hinanden. Når motivet er i fokus, smelter de to delbilleder sammen til ét (F på figuren) - og samtidig står billedet selvfølgelig skarpt på den omkringliggende matskive. I dag er snitbilledafstandsmåleren en selvfølge i ethvert SLR-kamera. I 1952 udgjorde denne ret beskedne konstruktion imidlertid et så stort spring fremad, at afstandsindstillingen i en SLR-søger både hvad angik hurtighed og præcision - da kunne sidestilles med afstandsmåleren i et målesøgerkamera. En væsentlig indvending mod SLR-kameraet var dermed bortfaldet.

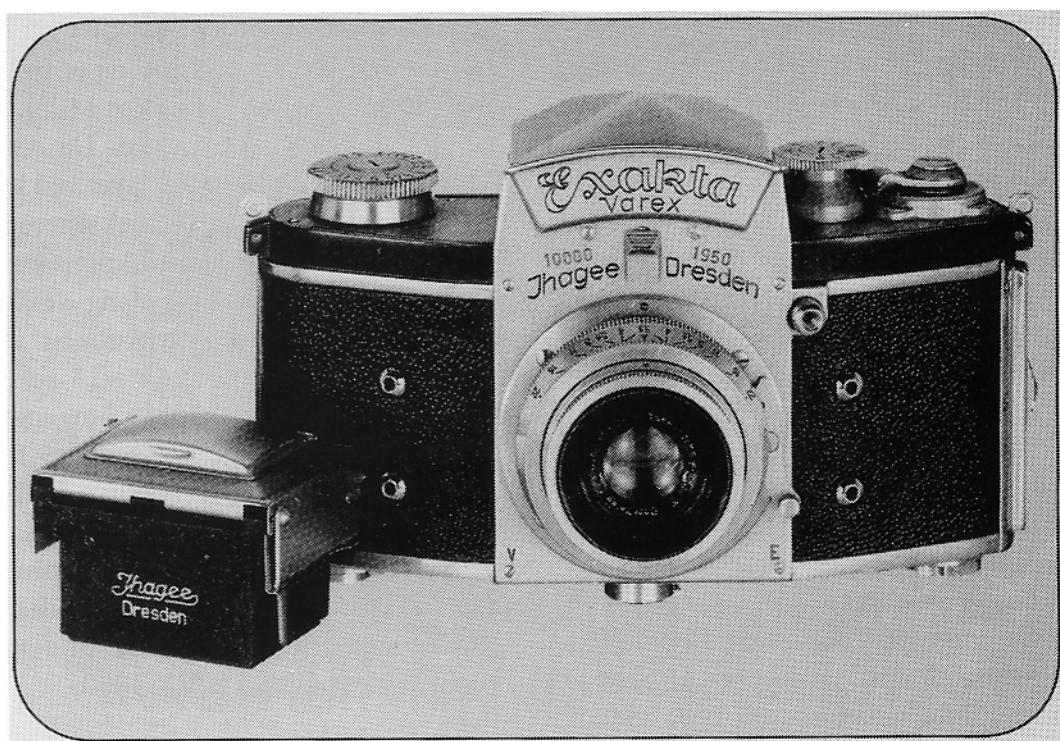
I 1953 ændredes objektivbajonetten, så der ud over den hidtidige inderbajonet blev tilføjet en stærkere yderbajonet, således at specielt de tungere teleobjektiver fik et mere stabilt fæste på kamerahuset. Da et objektiv nu kunne monteres på yderbajonetten, blev den effektive bajonetåbning derved også større. Exakta-bajonettens relativt lille diameter gav allerede på dette tidspunkt konstruktionsproblemer i forhold til anvendelse af meget lysstærke objektiver.

I 1955 blev Exakta Varex VX forsynet med standard blitzkontakter for M- og X-synkronisering. I efteråret 1956 lanceredes en ny model - Exakta Varex IIa. Ud over visse designmæssige ændringer

Fokuseringsprincip med Zeiss snitbilledafstandsmåler.

Exakta Varex. Første SLR kamera med udskiftelige søgersystemer.

var dette kamera også forsynet med F-synkronisering og et forbedret langtidsværk. Exakta Varex IIa står for mange som højdepunktet af Exaktaens udvikling, men i virkeligheden var de nævnte ændringer allerede indført på den allersidste version af Varex VX, der ganske vist kun blev produceret i et begrænset antal. Dette nævnes for at fremhæve, at udviklingen fra det helstøbte letmetalhus i Exakta Varex i 1950, helt frem til lanceringen af Exakta VX 1000 i 1967, bestod af en lang række tekniske og designmæssige forbedringer og småændringer, men hvor den grundlæggende konstruktion var bibeholdt uændret.

Exakta Varex IIa findes i tre forskellige design. Den første version fra 1956 har graveret navnetræk på frontpladen. Næste version fra 1958 har et særdeles elegant præget navnetræk på frontpladen. Netop denne version af Exakta Varex IIa betragtes af de fleste samlere som den mest elegante Exakta-model overhovedet. Da Exakta med denne model samtidig når et kvalitetsmæssigt højdepunkt, er begejstringen forståelig. På billedet af denne version af Varex IIa ses et af de "opskårne" eksemplarer, som fabrikken med stor præcision

fremstillede i reklameøjemed. I 1960 udsættes Exakta Varex IIa imidlertid for et designmæssigt chok. Den prægede frontplade erstattes med et vandret sort trykt navneskilt i fotogravure. Til de allerførste af disse kameraer leveredes endvidere både en lysskakt- og en prismesøger med et trykt sort- og hvidtribet mønster. Dette design var omstridt. På den ene side kan det vel betragtes som en lidt talentløs måde designmæssigt at tilpasse Exakta til den strøm af SLR-kameraer, der på dette tidspunkt dukkede op fra solens rige. Designet, der må betragtes som en form for "art deco", kan imidlertid også opfattes som et meget seriøst forsøg på at foretage en fornyelse af et efterhånden 30 år gammelt designmæssigt koncept.

1960 var også året, hvor man i Dresden frembragte en helt anden variant af Exakta Varex IIa. Som det huskes, besluttede en gruppe Ihagee aktionærer i 1960 at flytte Ihagee Kamerawerks hovedsæde fra Dresden i øst til Frankfurt am Main i vest. Dermed påbegyndtes den opslidende juridiske strid mellem det eksisterende Ihagee Kamerawerk AG i Dresden og det nye Ihagee Kamerawerk AG i Frankfurt. Efter murens fald har det vist sig, at man i

Dresden overvejede flere strategier for at forhindre en formel flytning af virksomheden til Vesttyskland. I en af strategierne overvejede man at oprette et nyt selskab "ELBA-Kamera GmbH", der kunne stå for produktion og salg af en række produkter, der, i hvert fald hvad angik navnet, men også delvis hvad angik design, adskilte sig fra de eksisterende produkter fra Ihagee Dresden. En af disse nyskabelser var "Elbina Super". Dette kamera var i det store og hele et Exakta Varex IIa, men, som det ses på billedet, i en ny og mildt sagt utraditionel indpakning - bl.a. dækkede en hvid plastikplade cirka en tredjedel af kameraets front. Elbina Super kom aldrig i serieproduktion, og de fleste har da også den opfattelse, at det var godt det samme. Det viste billede formidler kun dårligt det fulde indtryk af denne nyskabelse - tag selv en tur på "Technische Sammlungen der Stadt Dresden" i den gamle Ernemannfabrik på hjørnet af Schandauer Strasse og Junghanstrasse og bese vidunderet.

I 1963 blev Exakta Varex IIa erstattet af Varex IIb og dermed skete også for Exakta en ændring af den gamle "klassiske" lukkertidsrække til den efterhånden internationalt almindelige "geometriske" lukkertidsinddeling. Som de fleste vil huske, havde den gamle række af lukkertider følgende inddeling: 1, 1/2, 1/5, 1/10, 1/25, 1/50, 1/100, 1/250, 1/500 og 1/1000 sek. Denne lukkertidsrække var især gængs på småbilledkameraer med spaltelukker. Centrallukkere havde ofte en anden inddeling. Da ovennævnte lukkertidsrække ikke er lineær, er den uhensigtsmæssig i forbindelse med brugen af en lysmåler, specielt når denne kobles til et kameras tids- og blændeindstilling. Ændringen af et blændetrin svarer som bekendt ikke altid til ændringen af et lukkertrin på den gamle række. Dette kan man imidlertid opnå ved at fastlægge rækken af lukkertider ved i en geometrisk talfølge f.eks. at sætte lukkertiden T til:

$$T = \frac{1}{2^n} \text{ sek.}$$

Sættes n nu lig med de hele tal fra 0 til 10, bliver rækken af lukkerværdier (afrundet) til 1, 1/2, 1/4, 1/8, 1/15, 1/30, 1/60, 1/125, 1/250, 1/500 og

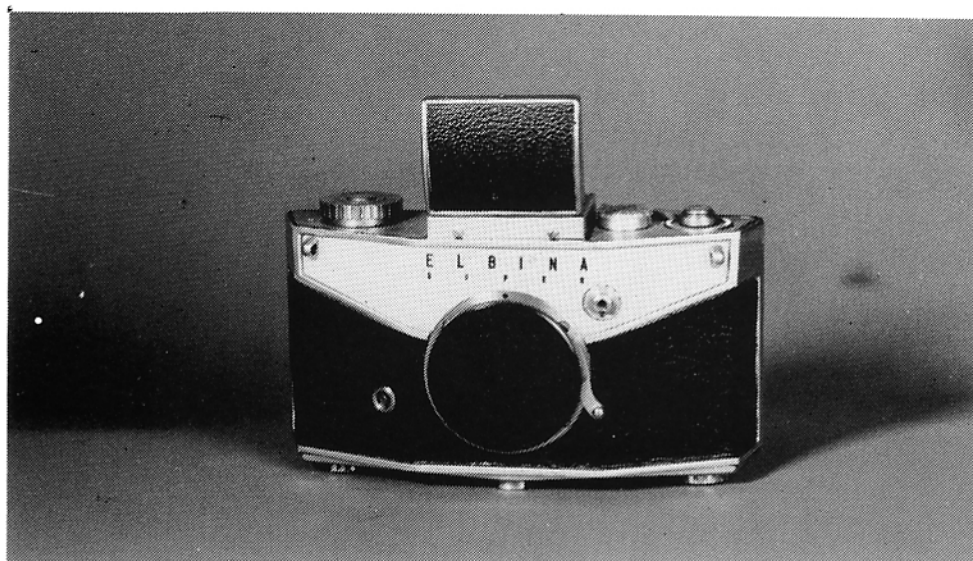
1/1000 sek. Med denne række sker der det ønskede, enten en fordobling eller en halvering af lukkertiden ved en ændring på et trin på skalaen. Som det ses, får den nye række 11 lukkertider mod kun 10 i den gamle række. Da ændringen fra Varex IIa til Varex IIb blev lavet ved kun at foretage en mindre justering af de eksisterende lukkertider uden en egentlig konstruktionsændring af lukkeren, kom der derfor til at mangle et led i rækken! På grund af lukkerkonstruktionen var det mest hensigtsmæssigt at udelade 1/15 sek. Denne "fidus" blev f.eks. også i første omgang benyttet på Edixa Reflex, da dette kamera blev forsynet med de nye lukkertider; men på Edixa Reflex blev 1/15 sek. tilføjet senere. Ud over ændringen af lukkertiderne forsvandt på Varex IIb knappen på frontpladen til fastlåsning af søgeren. At det ikke var en ganske heldig ændring ses af, at denne låseknap genindførtes på Exakta VX 1000.

Exakta Varex IIb fremstilledes fra 1963 til 1967 og blev i alt produceret i et antal på ca. 115.000. Målt i antal var der tale om en succes, men succesen var nok til en vis grad baseret på "kunstigt åndedræt". Kameraet levede stadig højt på sit gode ry som et solidt og alsidigt værktøj, der kunne løse de fleste fotografiske opgaver. Det blev solgt til en relativt lav pris, og ekstraobjektiver samt andet tilbehør kunne også erhverves til rimelige priser. For den neutrale iagttager var det imidlertid klart, at dette kamera levede på lånt tid. Til trods for sine dyder og sin store fleksibilitet var Exakta Varex IIb i forhold til sammenlignelige produkter fra både Japan og Vesttyskland klart forældet, der var bl.a. ingen mulighed for lysmålerkobling, intet springbackspejl, roterende lukkertidsknap, udvendig blændeudløsning og en objektivbajonet, der på grund af sin ringe diameter hverken gav mulighed for at benytte de meget lysstærke objektiver, der blev moderne i 1960'erne eller gjorde det muligt effektivt at udvikle en ny objektivtype med f.eks. indvendig blændeudløsning og blændesimulator til TTL-måling ved fuld blændeåbning. Sammenlignet med især de japanske SLR-kameraer blev også Exaktas designmæssige mangler sat i relief.

Også på fabrikken i Dresden var man klar over problemerne og arbejdede 1964-1965 i Ihagees ud-

Opskåret Exakta Varex IIa. Foto: Danmarks Fotomuseum.

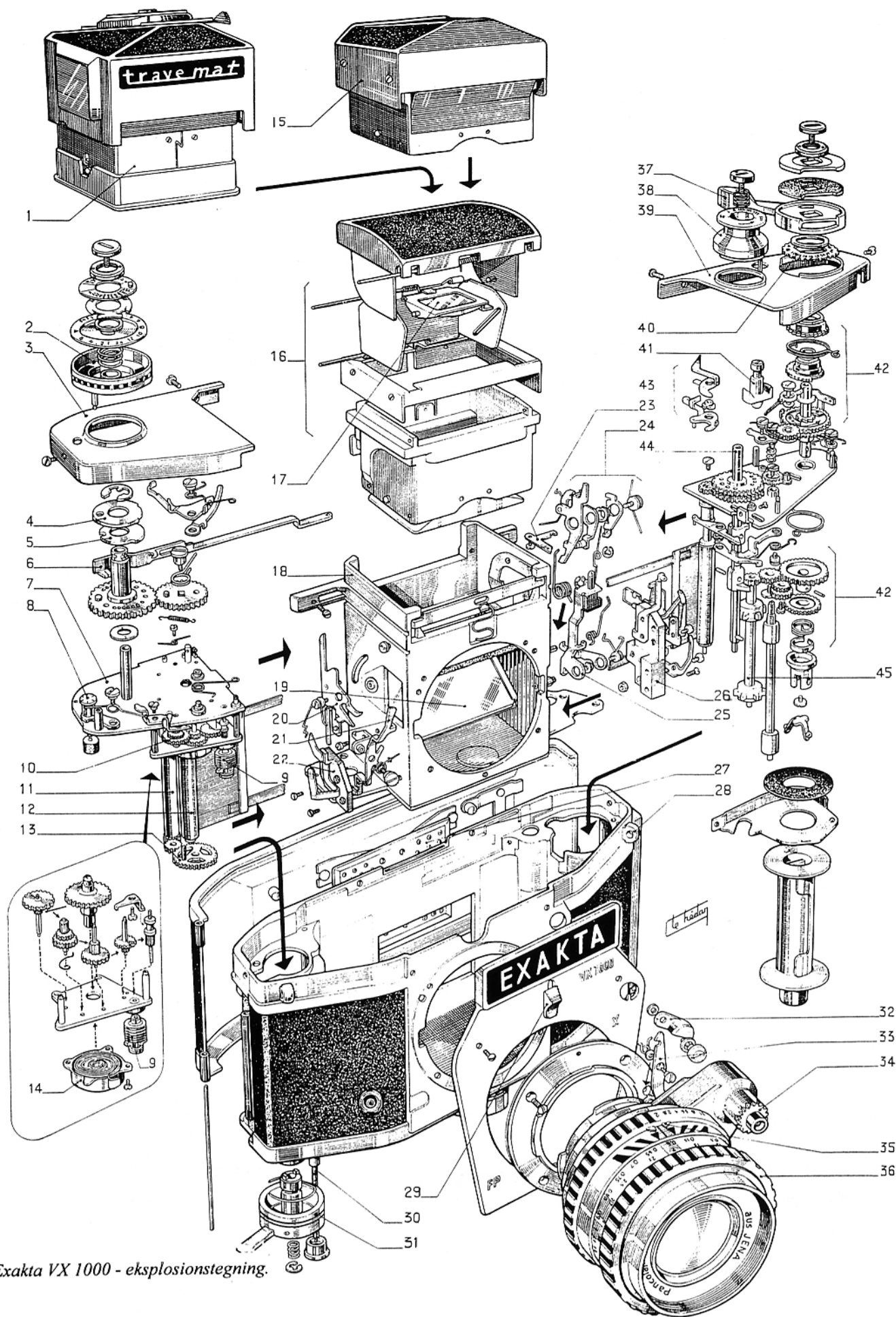

Elbina Super. Prototype 1960.

viklingsafdeling med forslag til nye kameratyper. Ifølge den daværende chefkonstruktør Richard Hummel var disse overvejelser koncentreret dels om en model, Exakta VX-e, med udskifteligt søgersystem og tidsautomatik; dels om en model, Exakta VX-m, ligeledes med udskifteligt søgersystem, men med mulighed for at montere en koblet TTL-lysmåler. Som omtalt i en tidligere artikel blev Ihagee Kamerawerks udviklingsafdeling al-

lerede i 1964 underlagt VEB Pentacons centrale udviklingsafdeling, og det var da også Pentacons udviklingsafdeling, der i 1965 forkastede Ihagees forslag til at udvikle de nye kameratyper.

Der kan have været flere grunde til at standse udviklingen af nye Exakta-typer: Den langtrukne retssag mellem Ihagee Dresden og Ihagee West; en driftsøkonomisk vurdering af, at det ikke ville

Exakta VX 1000 - eksplosionstegning.

være rentabelt at realisere ideerne; et ønske om på denne måde at bidrage til likvideringen af Ihagee som selvstændig virksomhed. Den egentlige og vel i grunden forståelige årsag var nok statens ønske om at koncentrere al nyudvikling af SLR-kameraer i DDR omkring Praktica og Pentacon Super inden for rammerne af VEB Pentacon. Det bør i denne forbindelse huskes, at også kameraindustrien i DDR på dette tidspunkt stod over for en nødvendighed, men meget investeringskrævende indførelse af mikroelektronik i en helt ny generation af kameraer. Inden for rammerne af den stramme centrale styring af investeringerne satsede man bevidst på at koncentrere udviklingen på relativ få produkter inden for Pentacons helt egen kontrol. Man anså det formentligt for uhensigtsmæssigt at sprede de nødvendige investeringer på flere virksomheder og dermed flere produkter. Det var ulvetider for den europæiske kameraindustri, og at en bevidst, koncentreret udviklingsindsats ikke var ren ideologisk tågesnak understreges vel af det kollaps, som store dele af den vesttyske kameraindustri oplevede nogle få år senere. For Ihagee Kamerawerk betød afvisningen af at videreudvikle de nye kameratyper samtidig en afvisning af at indføre mikroelektronik i kameraproduktionen og dermed også det teknologiske dødsstød for virksomheden.

Et håndgribeligt resultat kom der dog ud af disse udviklingsplaner: Exakta VX 1000, der blev lanceret i 1967. Dette kamera kan betragtes som en delvis realisering af det planlagte VX-m. Et eksemplar af Exakta VX 1000 blev første gang præsenteret i efteråret 1966, men på grund af manglende TTL-lysmåler var man noget tilbageholdende med at sætte kameraet i produktion. Produktionen startede i efteråret 1967, men da havde man også besluttet at udvikle en TTL-lysmålerindsats - ganske vist uden lukkerkobling. Rygtet fortæller, at det var de vesttyske forhandlere, der gennemtrumfede, at der skulle fremstilles en TTL -måler i forbindelse med lanceringen af VX 1000. Man mente simpelthen, at det var halsløs gerning at markedsføre et nyt SLR-kamera, hvor der ikke var mulighed for at montere en lysmåler. Denne TTL-lysmåler, Examat, kom på markedet i foråret 1968. Den var udviklet i Dresden, men sidenhen produceret af firmaet Harwix Feinwerktechnik i Vestberlin. Har-

wix var i øvrigt en virksomhed, der var tilknyttet Heinrich Mandermann - en af de centrale aktører på det vesttyske marked og senere medindehaver af Beroflex i Berlin. Examat, der også passer til alle tidligere Exakta modeller med udskiftelig søger, blev i øvrigt til stor ærgrelse for de østtyske fotografer aldrig solgt i et eneste eksemplar i DDR.

Exakta VX 1000 var på flere punkter ændret i forhold til de foregående modeller. Fremtrækket var ændret, så det nu havde en kortere drejevinkel. VX 1000 var endvidere forsynet med springback-spejl, hvilket i øvrigt gør det til et af de mest støjende SLR-kameraer overhovedet. Kameraet havde endvidere fået en mere afrundet form og et topdæksel af form som en kappe, så denne dækker den øverste kant, der tidligere var sortemaljeret. Da navneskiltet, der tidligere bestod af en trykt metalplade, nu i stedet var præget, fremstod VX 1000 designmæssigt som et væsentligt mere moderne kamera end forgængerne. Kameraet blev produceret fra 1967 til 1972. På grund af stridighederne med Ihagee West, blev Exakta VX 1000 i flere vesteuropæiske lande i perioder, som det ses på billedet, også markedsført under navnet Elbaflex VX 1000 samt slet og ret VX 1000, således at navneskiltet findes med de tre prægninger: Exakta, Elbaflex og VX 1000.

Elbaflex VX 1000. Identisk med Exakta VX 1000.

Foto: Poul Pedersen

En ægte "hybrid" - sammensat af elementer fra 4 forskellige andre modeller.

I 1969 kom Exakta VX 500 som en noget forenklet version af VX 1000. Langtidsværket, som ellers havde været fast bestanddel siden den første Kine-Exakta, fjernedes, og lukkermekanismen forenkledes i forhold til den version, der benyttedes i VX 1000. På VX 500 mangler 1/1000 sek., ligesom den simplere lukkerkonstruktion kun muliggjorde X-synkronisering på 1/40 sek! I forhold til VX 1000 var der endvidere sparet på de blankforkromede dele, der nu var sortlakerede. Også filmskærekniven manglede på VX 500. Ligesom VX 1000 blev VX 500 også solgt under navnet Elbaflex VX 500 eller blot VX 500. Produktionen af VX 500 blev indstillet i januar 1972.

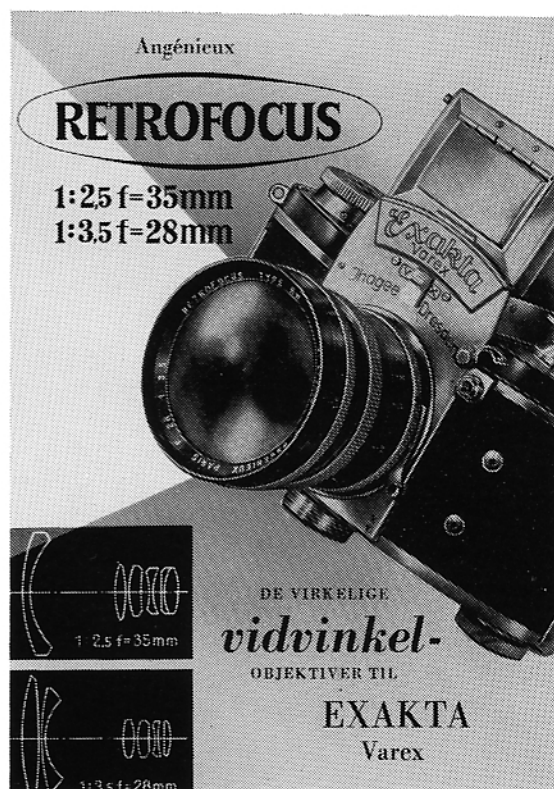
Med Exakta VX 500 afsluttedes en epoke. VX 500 var den sidste Exakta-model fra Ihagee Dresden. Ganske vist kom Exakta RTL 1000 også i 1969; men dette kamera, der i øvrigt var forsynet med en objektivbajonet med indvendig blændeudløsning, må betragtes som et Pentacon-kamera, idet det blev udviklet på Pentacons eget udviklingslaboratorium uafhængigt af Ihagee Kamerawerke. Det blev heller ikke produceret på Ihagees fabrik i Bla-

sewitz Strasse. Konstruktionsmæssigt svarer Exakta RTL 1000 til Praktica L-serien, og det udskiftelige søgersystem er identisk med det, der senere i 1974 blev benyttet i Praktica VLC. Som et kuriosum kan det nævnes, at Exakta VX 500 er den eneste Exakta model, der (på højre topplade) har indgraveret VEB Pentacons logo: det stiliserede Ernemanntårn. Tårnet selv står den dag i dag, og er en del af Ernemann-fabrikken, der i dag huser den tidligere nævnte tekniske samling. Det er planen at det berømte tårn i fremtiden skal indrettes med en café på toppen, hvor man kan hvile ud efter at have besøgt museet.

Det er velkendt blandt Exakta-samlere, at alle modeller findes i adskillige varianter. Det er en væsentlig fornøjelse ved at beskæftige sig med netop dette mærke at kunne fordybe sig i alle disse små og store forskelle, der findes blandt kameraerne, der i øvrigt ved første øjekast alle ligner hinanden næsten til forveksling. Da fabrikken altid beredvilligt har tilbudt at foretage ombygninger af ældre modeller, findes der endvidere et stort antal af "hybrider", hvor det oprindelige kamera har været om-

bygget i både en og flere omgange. At fabrikkens mekanikere ind imellem ligefrem har moret sig med at fremstille særligt ekstreme kombinationer, er det viste "Exakta Varex" et eksempel på. Kameraet består af elementer fra mindst 4 forskellige modeller. For det første har kameraet nummer 659517, hvilket svarer til nummeret på en Kine Exakta II, men det har i øvrigt mange elementer, der stammer fra Exakta Varex eller er det Exakta Varex VX? På frontpladen står kun Exakta Varex, men den lige fremtræksarm stammer fra en sen version af Varex VX. Den tredobbelte synkronisering derimod blev først indført med Varex IIa, og på frontpladen findes de samme indgraveringer af M, X og F, som i øvrigt findes på Varex IIa. Kameraet er så endvidere senere monteret med en version af Tessar 2,8/50, der er fremstillet i en relativt lille serie formentlig i begyndelsen af 1980'erne.

Et væsentligt aspekt i udviklingen af SLR-kameraet er den tilsvarende udvikling, der har været, af passende objektivtyper. En væsentlig indvendig mod de tidlige SLR-kameraer var den manglende mulighed for at benytte egentlige vidvinkelobjektiver. På grund af spejlet var der simpelthen ikke plads til de bageste linser i de gængse symmetriske konstruktioner, idet den kortere brændvidde medførte en tilsvarende kortere billedvidde. Ganske vist havde man "vidvinkelobjektiver" med brændvidder på omkring 40 mm, men der var egentlig blot tale om normalobjektiver med en kortere brændvidde end normalt. Ideen med disse vidvinkelobjektiver var, at hvis de konstrueredes med en tilstrækkelig lille åbning, blev de selvfølgelig også tilsvarende små i størrelse. Derved rykkede de bageste linser tættere på objektivets optiske midtpunkt, og afstanden mellem brændpunkt og objektivets bageste linse blev forøget, således at der nu var skabt plads til spejlet. Carl Zeiss Jena leverede en Tessar 4,5/40 mm, og Meyer Görlitz leverede en identisk Helioplan 4,5/40 mm. Som nævnt i en tidligere artikel leverede Meyer på et tidspunkt før krigen endog objektivet 6,8/38 mm. Med en blændeåbning på højest 4,5 var "prisen" for disse konstruktioner høj: et meget mørkt søgerbillede og en særdeles vanskelig fokusering.

Reklame for det fornemme vidvinkelobjektiv Angénieux.

Med Angénieux' lancering af vidvinkelobjektiver af retrofokustypen i 1950 ændredes SLR-kameraets potentiale radikalt, hvad angik objektivalg. Med denne konstruktion blev det muligt at fremstille vidvinkelobjektiver med passende korte brændvidder og med relativt store blændeåbninger. Angénieux kom med sit første retrofokus objektiv Type R1 2,5/35 i 1950. Tre år senere kom Type R11 3,5/28 mm, og i 1957 kom Type R51 3,5/24 mm. I løbet af få år var der i realiteten ingen forskel på objektivprogrammerne til SLR-kameraer og målesøgerkameraer. SLR-kameraets alsidighed blev stadig mere overbevisende.

Mange andre objektivfabrikker startede udviklingen af retrofokus vidvinkler, bl.a. Carl Zeiss Jena, der må betragtes som et husmærke for Exakta. Til trods for en omfattende demontage af produktionsudstyr og dræning af den mest kvalificerede arbejdskraft både til øst og vest, lykkedes det alligevel for Carl Zeiss Jena forbavsende hurtigt allerede omkring 1950 igen at komme op på en omfattende produktion af fotografiske objektiver. I første om-

Foto: Poul Pedersen

Carl Zeiss Jena. Flektogon 4/20 mm. og 4/25 mm.

gang genoptog man produktionen af de velkendte konstruktioner fra før krigen både til målesøger- og SLR-kameraerne.

Hvad angik udvikling af nye fotoobjektiver, satse- de man stort set alle sine forsknings- og udvik- lingsmidler på udviklingen af nye vidvinkelobjek- tiver af retrofokus typen. På dette grundlag opstod serien af de fremragende Flektogoner. Den første Flektogon, den 6-linsede 2,8/35 mm, kom i 1952. I 1959 kom den 7-linsede Flektogon 4/25 mm, og endelig i 1962 den 10 linsede Flektogon 4/20 mm. De to sidstnævnte objektiver hører i kraft af deres særligt store frontlinse stadig til blandt kredsen af virkelige topobjektiver. I 1954 begyndte Carl Zeiss Jena at udstyre sine objektiver til Exakta med en automatisk springblænde, i første omgang en halv- automatisk springblænde, der måtte spændes før hver optagelse. Senere forsynedes Zeiss-objekti- verne til Exakta, som de eneste på markedet, med

en fuldautomatisk springblænde, hvor blænden ved et tryk på udløserknappen med stor præcision springer ned på den valgte blænde, netop før luk- keren udløses. Derved sikres altid en perfekt ind- stilling af blændeåbningen - i modsætning til f.eks. den mere simple trykblændemekanisme, som de automatiske M42-objektiver til Praktica forsynes- des med. Med lanceringen af den fuldautomatiske Flektogon 35 mm udstyredes dette objektiv med den særlige finesse, at blænden blev styret af af- standsindstillingen, således at åbningsforholdet var konstant i hele afstandsintervallet fra ∞ til 18 cm. Dermed elimineredes den besværlige korrektion af eksponeringen, der ellers altid, før TTL-lysmåling blev almindelig, fulgte med optagelser i nærområ- det. Denne form for blændekorrektion indførtes i øvrigt også i Sonnar 4/135 mm. På billedet er vist de fem forskellige udgaver af de halv- og helauto- matiske 3,5/35 mm Flektogoner.

Foto: Poul Pedersen

Carl Zeiss Jena. Fem varianter af Flektogon 2,8/35 mm.

En af grundene til den store succes, som Exakta oplevede specielt i 1950'erne, var utvivlsomt den meget effektive markedsføring, der fandt sted i Vesteuropa og Nordamerika. Markedsføringen blev opbygget omkring et net af meget engagerede forhandlere i de enkelte lande. For Vesttyskland skete en opdeling i regionale forhandlerområder, hvor der både blev plads til de gamle forhandlere fra før krigen og nye forhandlere, der ikke tidligere havde forbindelse med Ihagee Kamerawerke. Blandt de sidste skal især nævnes Herbert Köhler, der fik overdraget forhandlingen i den betydningsfulde delstat Bayern. Senere overtog Herbert Köhler også forhandlingen af Exakta i en stor del af Nordtyskland. Med den senere integration af Ihagee Kamerawerke i VEB Pentacon oprettedes i Vesttyskland firmaet Beroflex som en fælles og samlet salgsorganisation for alle fotoprodukter fra DDR. Herbert Köhler spillede også en central rolle i Beroflex, i øvrigt sammen med den tidligere nævnte Heinrich Mandermann - et andet af de store navne i efterkrigstidens vesttyske fotobranche.

I USA overtog Max Wirgin (en af Gebrüder Wirgin fra Edixa-fabrikken) forhandlingen af Exakta og opbyggede der en slagkraftig markedsføring af Exakta. I USA blev Exakta en slags symbol på den nye tids kamera. Kameraet blev brugt i adskillige spillefilm, hvoraf den mest kendte nok er Hitchcocks "Skjulte øjne" fra 1954. I Storbritannien gjorde Kenneth Corfield Exakta til et betydningsfuldt mærke. I Danmark var det Erik Nielsen, der med sit firma "Erik Nielsen Fotografisk Handels-hus" fra 1950 gjorde Exakta til et udbredt og anerkendt kameramærke. Ihagee Kamerawerke gjorde meget for at støtte sine forhandlere og samhørigheden blandt disse. To gange om året samledes forhandlerne i forbindelse med messerne i Leipzig, og man hører ofte deltagerne fra dengang omtale forhandlere og virksomhedens medarbejdere som én stor familie.

I 1950'erne eksisterede der fire store kamerasystemer i Europa: Leica, Contax, Rolleiflex og Exakta. Betragter man den annoncering, der fandt sted for Exakta i denne periode, er det tydeligt, at Ihagees

EXAKTA *Varex*

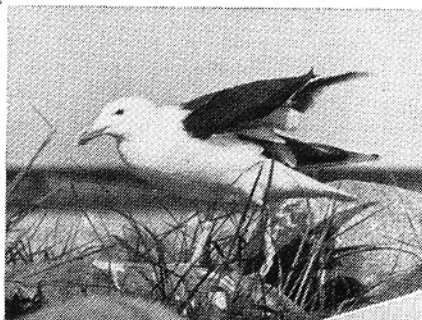

*Dyre- og fugle-fotografen
Arthur Christiansen:*

Siden 1940 har jeg anvendt Exakta 24×36 til en meget stor del af mine småbilledoptagelser, både sort-hvide og farve. Jeg kan forsikre, at valget af dette kamera ikke var tilfældigt, men at det havde nøje forbindelse med de vanskeligheder, man møder ved fotografering af vilde dyr og fugle i naturen.

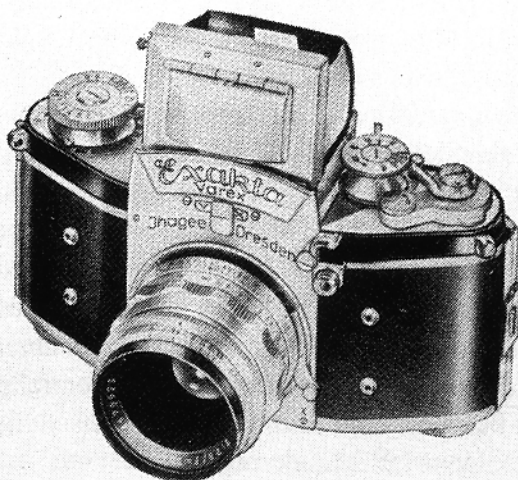
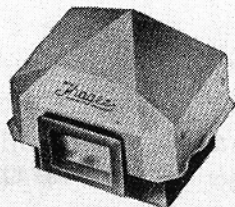
Dyrefotografering er et omfattende begreb, men efter min opfattelse er antagelig ingen kameratype så universelt anvendelig på dette felt som netop Exakta-typen. Det eenøjede spejlreflex-system er ofte uomgængeligt nødvendigt, fordi dyrenes skyhed tvinger til fotografering fra skjul og til anvendelse af store brændvidder med ringe skarphedsdybde. Matskivekontrollen er parallaxefri og pålidelig uden hensyn til, hvilket objektiv der anvendes. Den snilde bajonetfatning tillader fumlefri vekslen mellem forskellige brændvidder. For eksempel kan man på få sekunder stille om fra fotografering af et lille insekt i naturlig størrelse til en teleoptagelse af flyvende trækfugle eller et egern i en trætop. Og det kombinerede hurtigoptræk af film og lukker sikrer et praktisk talt uafbrudt beredskab — selv i hurtigt skiftende situationer.

Hvis jeg i dag kameramæssigt stod på bar bund, eller hvis jeg kom i den situation på en ekspedition kun at måtte medbringe eet kamera, så ville mit valg falde på dette let håndterlige, robuste og alsidige kamera. Jeg kan ikke tænke mig ret mange situationer, hvor en naturfotograf vil komme i forlegenhed, når han har EXAKTA Varex i beredskabstasken og et par ekstra objektiver i lommen.

Arthur Christiansen

Reklame fra Fotomagasinet 1955.

GENERALREPRÆSENTANT: ERIK NIELSEN . FOTOGRAFISK HANDELSHUS . KØBENHAVN K.

EXAKTA *Varex*

Laboratorieleder på
Statens Institut for Talelidende,
dr. phil. Svend Smith:

Da jeg for nogle år siden fandt en opgave i at fotografere
stemmebåndene med helt moderne hjælpemidler,
stod jeg overfor problemet at
finde et kamera, der var i stand til at løse
den vanskelige opgave at fotografere gennem
et snævert rør.

Jeg valgte EXAKTA Varex på grund af dette kameras
indstillingsfordele og har kun haft grund til at
være glad for valget, idet Exakta'en viste
sig yderst velegnet til formålet.

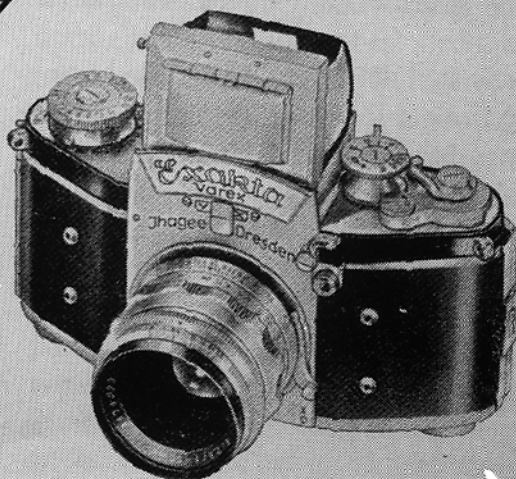
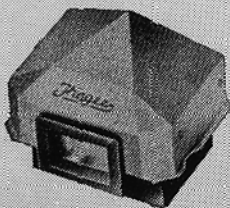
Til mine optagelser har jeg anvendt stroboskop-lys
med en belysningstid på ca. 1/100.000 sek.,
dels det elektronrør, som hører til Ihagee
Kolpofot. Af yderligere tilbehør
har jeg anvendt Exakta'ens stereoforsats med
12 mm basis og har ved hjælp af denne opnået udmær-
kede stereo-optagelser af stemmebåndene.

Alt i alt har Exakta'en og tilbehøret
hertil været af stor værdi ved løsningen af
disse fotografiske opgaver,
der ellers frembyder uoverkommelige belysnings-
og indstillings-vanskeligheder.

Stemmebåndsoptagelse foretaget med
EXAKTA Varex

Svend Smith

Exakta er optimal til mange videnskabelige formål.

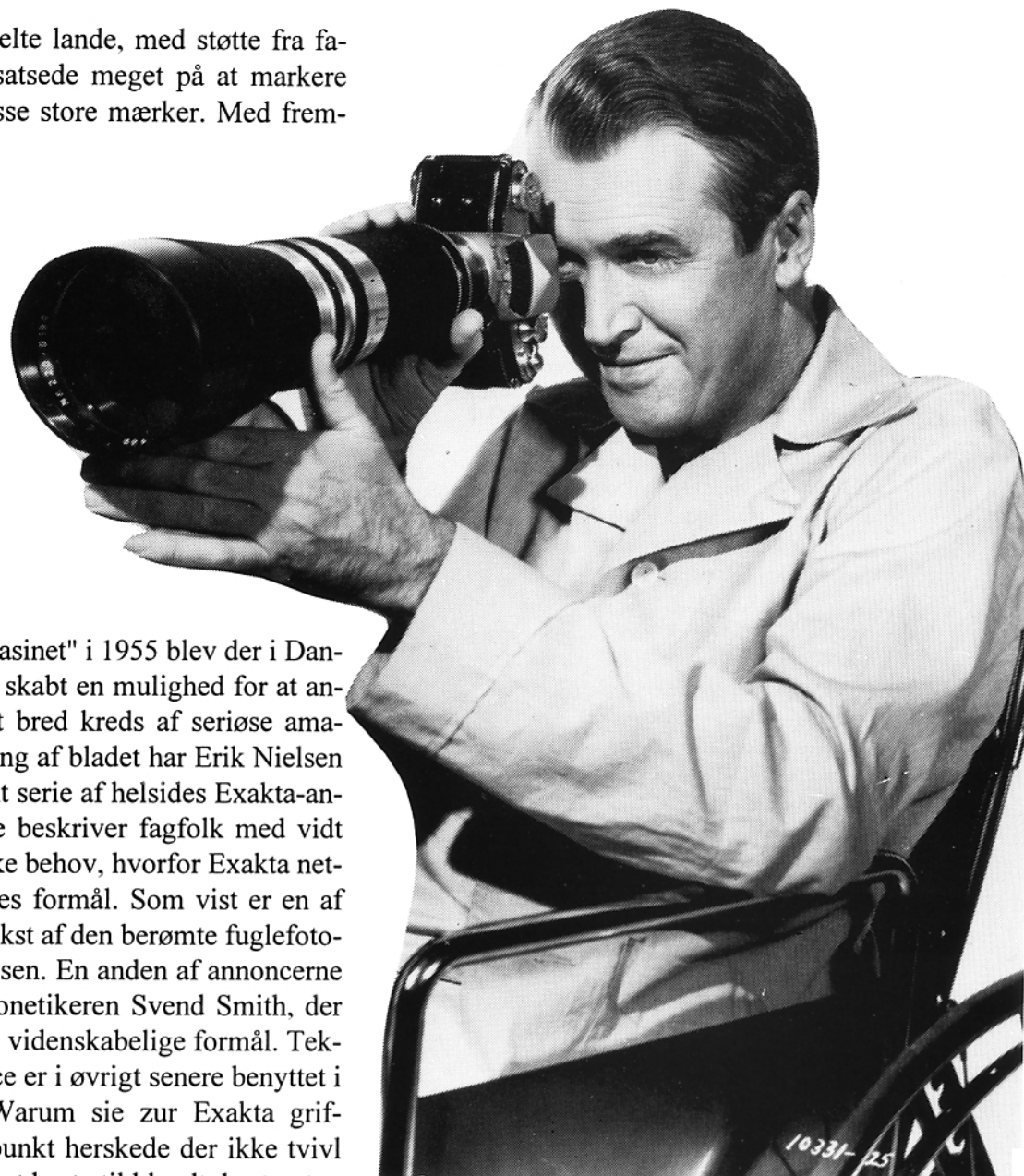
GENERALREPRÆSENTANT: ERIK NIELSEN . FOTOGRAFISK HANDELSHUS . KØBENHAVN K.

forhandlere i de enkelte lande, med støtte fra fabrikken i Dresden, satsede meget på at markere Exakta som et af disse store mærker. Med frem-

komsten af "Fotomagasinet" i 1955 blev der i Danmark for første gang skabt en mulighed for at annoncere til en meget bred kreds af seriøse amatører, og i første årgang af bladet har Erik Nielsen da også en interessant serie af helsides Exakta-annoncer. I annoncerne beskriver fagfolk med vidt forskellige fotografiske behov, hvorfor Exakta netop er optimal til deres formål. Som vist er en af annoncerne med en tekst af den berømte fuglefotograf Arthur Christiansen. En anden af annoncerne er med en tekst af fonetikerens Svend Smith, der anvendte kameraet til videnskabelige formål. Teksten fra denne annonce er i øvrigt senere benyttet i Exakta-brochuren "Warum sie zur Exakta griffen...". På dette tidspunkt herskede der ikke tvivl om, at Exakta-systemet hørte til blandt de største.

Afslutningsvis skal det for en ordens skyld nævnes, at både firmaet Ihagee West og senere flere andre firmaer har fremstillet SLR-kameraer af mærket Exakta, samt at Ihagee Kamerawerke og senere Pentacon ud over Exakta fra 1952 og helt frem til 1987 også har fremstillet de prisbilligere SLR-kameraer i Exa-serierne.

Hvad angår litteratur, henvises der til litteraturoversigterne i forbindelse med de to tidligere Kine-Exakta artikler, der har været bragt i Objektiv nr. 74 og 78.

I filmen 'Skjulte øjne' spillede spejlreflekskameraet Exakta en vigtig rolle i hænderne på James Stewart. Foto: Det Danske Filmmuseum 1964.

